

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВЕТИ КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ”

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Катедра „Логика, етика и естетика”

Елена Теофилова Цветкова

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд

на тема: „Логически методи за изследване на семантиката
на естествените езици”

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”

Направление:

2.3. Философия (Логика)

Научен ръководител:

проф. д-р Тодор Полименов

София, 2019

Дисертационният труд е обсъден и одобрен за насочване към защита на заседание на катедра „Логика, етика и естетика” към Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, проведено на 22 януари 2019 г.

Дисертационният труд е с обем 218 страници. Състои се от увод, три глави и заключение. Библиографията съдържа 130 заглавия на български, английски, и немски език.

Съдържание

Съдържание на дисертационния труд:	3
Увод	5
<i>Хипотеза</i>	5
<i>Мотивация и значимост на проблема</i>	5
<i>Методи</i>	8
<i>Задачи</i>	8
Теория на речевите актове – прагматично обяснение на семантичните категории	9
Формална семантика	13
Модална логика	16
Заключение	19
Приноси	21
Публикации	22
Изнесени доклади	23
Използвана литература	24

Съдържание на дисертационния труд:

Увод	3
<i>Теория на речевите актове – прагматично обяснение на семантичните категории</i>	13
<i>Късния Витгенщайн – значението като употреба и речевите актове като езикови игри</i> ...	14
<i>Значението на думите се състои в тяхната употреба</i>	15
<i>Даването на дефиниции като вид езикови игри</i>	17
<i>Задачата на философията</i>	22
<i>Остин – перформативи и констативи и разграничение на речевите актове</i>	25
<i>Разграничение между перформативи и констативи</i>	25
<i>Локутивен, илокутивен и перлокутивен акт</i>	29
<i>Сърл – таксономия на речевите актове</i>	33
<i>Теорията за речеви актове като дейност, регулирана от правила</i>	34
<i>Реферирването като речеви акт</i>	36
<i>Илокутивен смисъл и посока на съвпадение</i>	38
<i>Класификация на илокутивните актове</i>	39
<i>Значение на изречението според Сърл</i>	41
<i>Конструктивизъм и диалогическа логика</i>	44
<i>Конструктивизъм</i>	45
<i>Диалогическа логика</i>	46
<i>Брандъм – прагматичен подход към инференциалната семантика</i>	63
Формална семантика	71
<i>Анализ на асерторични изказвания</i>	72
<i>Смисъл и значение на изреченията</i>	77
<i>Сингуларни и генерални термини</i>	89
<i>Статут на изказванията за идентичност</i>	104
<i>Видове дефиниции</i>	117
<i>Истинностно-кондиционален анализ</i>	120
Модална логика	124
<i>Смисъл и референция в интензионални контексти</i>	124
<i>Метод на екстензия и интензия</i>	125
<i>Закона за субституцията в интензионални и екстензионални контексти</i>	135
<i>Критика на закона за субституцията - Куайн</i>	141
<i>Критиката на Крипке към традиционните дескриптивистки теории</i>	146
<i>Концепцията за трансформационна граматика на Чомски</i>	180
<i>Изречения, които нарушават селекционните правила</i>	181
<i>Анализ на комплексните изречения</i>	188
<i>Смислени изречения, които нарушават синтактичните правила</i>	190

<i>Семантиката на Монтагю</i>	194
<i>Идеята за Универсална граматика</i>	194
<i>Интензия и екстензия в семантиката на Монтагю</i>	197
Заключение	205
Приноси	208
Публикации	209
Изнесени доклади	210
Използвана литература	211
ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ И ДОСТОВЕРНОСТ	218

Увод

Хипотеза

Централната тема на дисертационния труд е анализът и изследването на семантични методи, развити в полето на логиката. Логическата семантика има съществен принос в изследването на понятието за значение в естествените езици. Основната хипотеза е, че в полето на логиката може да се даде по-адекватно обяснение на понятието за значение и на това какво е смислено изказване в сравнение с лингвистичните теории, което води до преодоляване на проблеми, с които лингвистиката не се справя. За целта са разгледани логически теории за дефиниране на понятието за значение в контекста на прагматичната семантика, където понятието за значение е дефинирано през употребата на изразите и изреченията; на формалната семантика, където това понятие е дефинирано с оглед на истинностно-функционалната структура на изказванията; и в рамките на интенционалната логика. Един от изводите на дисертацията е, че логическата семантика допълва резултатите, постигнати в полето на лингвистиката. Целта е да се посочи приноса на логиката в семантиката на естествените езици, а не да бъде изтъкната като единствения удачен метод за семантичен анализ.

Мотивация и значимост на проблема

Мотивацията на дисертационния труд произлиза от схващането, че в полето на лингвистиката не се решават проблеми, свързани с успешната комуникация, но и решенията на тези проблеми не са предмет на лингвистиката, а могат да се решат с методите на логиката. Лингвистиката е предимно описателна, лингвистите наблюдават как се употребяват или как се развиват исторически дадени изрази, описват тези употреби и обясняват ролята на даден израз в речта или защо се употребява така както се употребява, но не се ангажират с това да обяснят коя употреба е по-правилна от друга. Чрез наблюдения и сравнения на различни езици лингвистите целят да определят какво е универсалното в тях, но езикът се развива самостоятелно, без намесата на лингвистите. Изобщо когато се говори за по-правилна употреба на даден израз, лингвистиката счита това за феномен, който е следствие от употребата на езика. Даден израз се налага като по-удачен от онези, които говорят езика, а не от онези, които го наблюдават и анализират. Сосюр (1916) говори за два подхода в лингвистиката: диахронен и синхронен. Целта на диахронния метод е да се обясни развитието на даден термин исторически. Лингвистите, които използват диахронен подход, анализират дадени езикови функции в хода на това как са се променили във времето, т.е. те се интересуват от събитията, които водят до промяна

в езика. Чрез синхронния метод се обясняват връзките между различни езици, които съществуват по едно и също време. Синхронният метод разглежда само перспективата на говорещия, а диахронният метод разглежда развитието на езика от две перспективи: по посока на времето и в ретроспекция. Синхронният подход в лингвистиката се фокусира не върху употребата на речта, а върху системата от правила, наречена език. Макар предимно описателна, лингвистиката има и аналитична функция. Например лингвистичните теории са инструментът за разграничаването между книжовен език и диалекти, т.е. в тази ситуация вече се показва защо даден израз например има приоритет пред друг или как се произнася някоя дума правилно. Сосюр говори за това, че много лингвисти смесват езика и писмената реч. Според него езикът, който се говори, е истинският обект на лингвистиката, а писмената реч е инструмент на този език. Писането прави езика неясен, прикрит. Много думи се изговарят по различен начин от този, по който се изписват, т.е. писането не винаги успява да изобрази говоренето, чрез писмена реч не винаги може да се даде точен образ на езика. Произнасянето на една дума се определя от нейната история, не от начина ѝ на изписване. Разграничаването на произношение от писмен език има последици върху анализа на развитието на езика. Блумфилд (1933) дава пример със Средновековието, когато образовани хора пишели правилно на латински, докато по-необразованите пишели с грешки. Това води до погрешно заключение, че образованите хора запазват езика, а необразованите са тези, заради които се променя структурата му. Така се стига до идеята за налагане на произволни граматически правила, които нямат общо с действителната употреба на езика. Описанието на езика и на граматико-синтактическите правила във отделните езици довежда до извода, че граматичните структурни и трансформационни правила за изразите и изреченията са сложни и различни във всеки език. Чомски се противопоставя на тази позиция, защото, ако това беше така, то децата нямаше да овладяват език толкова бързо и щяха да са генетично предразположени за усвояване на конкретен език. Ето защо лингвистиката се ориентира към нова цел – да развие теорията за *Универсална граматика* и да я направи възможно най-близка до емпиричните данни. Освен че обяснява зависимостите между различните езици, универсалната граматика определя какви категории думи може да има в естествените езици. Резултатите, които се очакват от тази теория са свързани с достигането до съществен извод за еволюцията на езиковата способност.

Освен промени в произнасянето или развитието на граматическите функции на изразите, лингвистите наблюдават и промени в значението. Те заключават, че такива

промени в значението например са следствие на промяна в употребата на израза. Промените в значението на изразите говорят за живота на хората в миналото, т.е. диахронната лингвистика може да се използва за инструмент за обяснение на исторически събития както и исторически събития могат да обяснят дадена езикова промяна. Макар лингвистите да говорят за значение на изразите, те го смятат за нещо субективно, интуитивно, както в случая на Чомски, или за нещо психологическо, лична представа, както го обяснява Сосюр. Чомски предлага свое решение по този въпрос – значението се разглежда като вид синтаксис, така че да се приеме за обективен елемент на граматиката. Причината лингвистите да разбират значението като нещо субективно е, че според тях значенията са психологически концепции, индивидуални представи за предметите, които обаче са следствия на езикови конвенции. С лингвистичния обрат във философията, осъществен от Фреге, Мур и Ръсел, се преодолява този психологизъм и започва говорене за обективни семантични категории.

Изследването на семантиката на естествените езици чрез логически методи предполага, че трябва да се дадат решения на проблеми, с които лингвистиката не може да се справи; решения, които не могат да се дадат чрез граматико-синтактичните правила. Такива проблеми са например свързани със способността да се изказваме ясно, без да си противоречим; да разграничим граматически правилни изречения, които обаче не ни казват нищо, от такива, с които се предава информация. Предметът на изследване на лингвистиката се различава от предмета на изследване на философията, защото философията на езика изследва естествените езици в тяхната цялост. Термините логика и философия на езика са използвани синонимно в дисертационния труд, защото въпросите, които се разглеждат, са също и философски, освен логически, но използваните методи са логически. Лингвистичната семантика изследва значението на изразите в рамките на естествените езици, но обектът на изследване на лингвистиката са именно данните от естествените езици, което води до разграничение в различните поддисциплини на лингвистиката: синхронна, диахронна и пр. Всяка от тези поддисциплини има собствено определение за семантика и оттам – собствено определение за значение. Логиката има предимство пред лингвистиката с теорията за семантиката на условията за истинност, защото чрез нея може да се даде еднозначно определение на понятието *значение*. Главната цел на логиката на езика е да се даде адекватна теория на значението като това се постига чрез анализ на употребата на думите в контекста на речевата ситуация или чрез истинностно-кондиционален анализ.

Методи

В дисертационния труд е използван един систематичен подход и изследването започва с разглеждане на прагматичната семантика, защото тя изследва естествените езици в тяхната непосредственост – в практиката, продължава с разглеждане на формалната семантика и семантиката на интензионалните контексти. Чрез историко-философски и сравнителен анализ е въведена основната рамка от изследвания и автори, които имат значителен принос към изследването на семантиката на естествените езици в логиката, като паралелно са сравнявани с главни лингвистични теории с цел обосноваване необходимостта от такова изследване именно чрез методите на съвременната логика. Друга причина това изследване да започне с прагматизма е, че опита да се даде прагматично решение на поставените проблеми, където това е възможно.

Задачи

Основната хипотеза може да се потвърди, ако се докаже, че има обективни семантични категории: интензия и екстензия; истина, които могат да бъдат обяснени единствено чрез логически анализ на семантиката на естествените езици, така че чрез тях да се разшири разбирането ни за естествените езици и да се преодолеят неясноти и трудности в говоренето, с които граматиката, в която се дават правилата за структуриране на изречение, не може да се справи. Поставените задачи в дисертационния труд произтичат именно от защитаването на тази позиция. Решението на дадените проблеми е именно доказателството за това, че семантичните категории са обективен критерий за анализ на изреченията от естествените езици, така че да се разшири граматико-синтактичната интерпретация на езика със семантична.

Теория на речевите актове – прагматично обяснение на семантичните категории

Първата глава на дисертацията е посветена на прагматичното обяснение на понятието *значение* и теорията за речевите актове. Всяко изказване се прави от някого пред някого, което ги поставя в една речева ситуация. Тези речеви ситуации са обвързани с контекст, с време и място, със социолингвистични конвенции. Макар да можем да говорим за значение, за съдържание на изречение и изобщо за семантика извън конкретен контекст, действителната речева ситуация обикновено е в някакъв контекст. И така, започвайки от прагматиката, се извежда идеята за значението на една дума или изречение през употребата.

С разглеждането на теорията на късния Витгенщайн за дефиниране на понятието значение като функция от употребата на думите, спрямо някакви социо-лингвистични правила, се цели преразглеждане на проблема за статичният характер на дефинициите. Т.е. схващането, че дефинициите не са статични, а могат да се променят спрямо развитието на езика или на знанието на говорещите езика за даден предмет. В този смисъл някои термини придобиват метафоричен смисъл, съдържанието на други се изменя така, че предмети, които преди са попадали под този термин, вече не могат да бъдат назовани с него, и обратното. Позицията на Витгенщайн е изложена с идеята да се покаже, че дефинирането на думите спрямо тяхната употреба не означава, че думите не се употребяват еднакво от всички, които говорят езика и че не се разбираме помежду си. Промяната на дефиницията в следствие на промяна в обстоятелствата няма да смени значението на един термин или едно име, а ще го разшири/стесни, но то пак се използва адекватно в речева ситуация, т.е. обстоятелствата са част от употребата на думата. Изводът е, че дефинициите са динамични и това е естествен аспект на развитието на езиците изобщо.

С разглеждането на теорията на Витгенщайн се изразява една позиция, която по един или друг начин е възприета изобщо в прагматичната философия по отношение на схващането на естествените езици. Езикът се схваща като дейност и всяко изказване може да се интерпретира като речеви акт. Именно по този начин разглежда изреченията и Остин, като въвежда дистинкция между перформативи и констативи, а при развитието на собствената си позиция обяснява и констативите като особен вид речеви актове. Перформативите се отличават с това, че те имат сполучливо/несполучливо измерение и илокутивна сила, а констативите – истинно/неистинно измерение и локутивно значение (смисъл и референция). За да бъде успешен един перформатив, трябва да бъдат налични конвенционални условия за неговото изпълнение. Освен това, говорещият трябва да има

намерение да извърши действието, което се изразява от съответното изказване, т.е. перформативите имат и изискване за искреност, за да са успешни. Според Остин обаче, ние все още не можем да дадем с това ясен критерий какво разграничава перформативите от констативите, защото, както той показва, при констативите също имаме подобни изисквания. Макар да няма ясна граница между перформативи и констативи, очевидно има такива изказвания, с които просто описваме едно положение на нещата, и такива, с които извършваме едно действие.

Разграничението между локутивен, илокутивен и перлокутивен акт не е отказ на Остин от дистинкцията между перформативи и констативи, следствие на невъзможността да се дадат ясни критерии за това какво ги разграничава. Според обяснението на Остин във всеки речеви акт се разграничават три компонента, три отделни речеви действия – локутивен, илокутивен и перлокутивен акт. Тази дистинкция обаче не замества дистинкцията между перформативи и констативи, границата между тях може и да не може да се даде експлицитно, но все пак има такава. Друго доказателство за това е теорията на Сърл, който въвежда нова таксономия на речевите актове на базата на таксономията на Остин. Остин прави опит да класифицира перформативите спрямо глаголите, които използваме. Сърл от своя страна критикува тази идея и предлага своя таксономия на речевите актове, но базирана на разграничението между локутивен, илокутивен и перлокутивен акт при Остин. Таксономията на Остин, която Сърл доразвива, цели да разграничи видовете речеви актове независимо от разграничението между перформативи и констативи. С това, че всеки един речеви акт не е собствено локутивен, илокутивен или перлокутивен, и с това, че не може да се разкрие ясен критерий за разграничаване между перформативи и констативи, се показва, че всяко произнасяне на едно изречение е част от една социална речева ситуация, което включва освен самото изричане на думи и намеренията на говорещия, както и илокутивната сила на изказването, и последиците, които то би предизвикало.

Според Сърл всяко изказване на едно изречение детерминира набор от условия за истинност, с други думи това изречение ще бъде истинно, само ако са изпълнени определени условия. Понякога тези условия за истинност варират спрямо контекста на буквалната му употреба. Самото значение на всяко изречение обаче е независимо от контекста, а само неговата стойност по истинност се променя според условията. Теорията за значението на изречението при Сърл служи за средство за обяснение необходимостта от това изобщо да се говори за значение на изречението в контекст и противопоставянето му на значение на изречението независимо от контекста. Сърл изтъква, че има изречения,

чието буквално значение може да се разбере независимо от контекста, но все пак има изречения, които имат и значение, различно от буквалното, които целят да предизвикат определена реакция/провокират действие у слушателя. Например: ако кажем на някого, че ни е стъпил върху крака, ние много вероятно искаме да му кажем да се премести. Буквално ние описваме факта, че човекът е стъпил върху крака ни, но индиректно му казваме да се премести. Сърл ясно показва, че значението на едно изречение е зависимо от контекста. За успешното изпълнение на един речеви акт ние се нуждаем от определени условия, които да бъдат изпълнени.

С излагането на теорията на Лоренцен за диалогическа логика и въведения от него конструктивистки подход се обосновава една от причините дисертационният труд да започне с разглеждане на прагматичната семантика. Първо в езика изобщо се появява необходимостта от логика. Речта е дейност, която цели взаимно разбиране, а езикът е система от знаци, която спомага разбирането. Речта се схваща като контекст и думи, които, ако бъдат извадени от контекста, не се разбират. Освен това се въвежда и една теза, която ще бъде защитавана в рамките на целия текст: езикът се основава на естествените лингвистични интуиции на говорещите и всяка теория за езика трябва да взема тези интуиции под внимание като обективен аспект от него.

Една от задачите, които се поставя в дисертационния труд е да се дефинира какво означава едно изказване да е смислено и да се обясни защо в граматико-синтактичната структура на изреченията не се дават критерии за смислено изказване, но те могат и трябва да се търсят в логиката. Необходимостта от разрешаването на този проблем се търси в идеята за успешна комуникация – както казва Стросън, ние не можем да предадем никаква информация, ако си противоречим или говорим безсмислено/неясно. Факт е, че граматиката не дава ясни обяснения за това кое е смислено изказване и кое е нон-сенс. Такива критерии могат да се дадат и следва да се търсят именно в логиката, защото нейна задача е да експлицира структурата на изказванията от естествените езици, така че да я направи прозрачна и съответно да се види основанието за валидни преходи от едни изказвания към други. Освен това, от анализа на речевите актове според Стросън, се обосновава идеята, че всеки речеви акт е конвенционален. Така отново се потвърждава теорията, че значението на едно изречение е подчинено на лингвистични конвенции.

Значимостта на един речеви акт се състои в това как той влияе върху последиците, които говорещият признава и приписва на този акт. Брандъм обвързва това с инференциалната семантика, с идеята, че това ще обясни не само последиците от речеви акт, но и причините за него: какво бихме приели като доказателство за нашите намерения,

какво друго следва от това, какво не би могло да следва. Първата глава завършва именно с обзор на теорията на Брандъм за речеви актове, защото тя обхваща всички принципи на прагматичния подход, които се разглеждат в дисертационния труд. Едно от основните убеждения на Брандъм е, че семантиката трябва да отговаря пред прагматиката. Това означава да се изясни как лингвистичните изрази на това съдържание са правилно използвани, т.е. при какви обстоятелства как трябва да се действа спрямо това съдържание. С други думи, една семантична теория трябва да преследва прагматични цели и да допуска възможността да се разбира понятието за значение като не строго фиксирано, а като следствие от социо-лингвистични конвенции, появили се в контекста на речевата ситуация. С това се преодоляват проблеми като неразбиране или неясно изразяване, защото такава теория допуска възможността да обясним какво имаме предвид. Ето защо според прагматичните теории за езика той трябва да се изследва в контекст.

Главата завършва с извода, че прагматичните методи за изследване семантиката на естествените езици могат да се пренесат и в разглеждането на съвременната теоретична логика. Макар прагматиката да е най-непосредственият метод на изследване на езика, теоретичната семантика дава много по-задълбочени отговори на поставените в увода въпроси, така че да се даде по-детайлно обяснение на изследваните проблеми.

Формална семантика

За да се определи какъв е предметът на семантиката, може да се каже, че от една страна човек, който владее един език, разбира значението на думите, от друга, той е в състояние да различи смислени от безсмислени изказвания, да прецени дали два израза означават едно и също нещо и пр. Други философи биха казали, че единственият правилен подход би бил да се опише как в един език се използва теорията за речевите актове. Най-продуктивният подход според Кресуел би бил да се намери теория, която обединява и двете. Той не казва как точно би могло да се направи обединение между прагматичните теории за езика и формалните и дали изобщо би било възможно. В дисертационния труд по-скоро се приема една по-свободна позиция, подобна на това схващане, че е възможно да се говори за семантично обяснение на езика с прагматични цели, но има и чисто формална семантика на езика, която достига до различни изводи, които са не по-малко важна част от логическата интерпретация на езика.

Дисертацията продължава с анализ на изреченията като най-малките носители на стойности по истинност. Изречението има семантичен приоритет пред своите части, защото едва с едно изречение се казва нещо определено, което е причина да се продължи със семантичен анализ на изреченията. Формалната семантика се концентрира върху анализ на асерторичните изказвания, защото с тях се издига претенция за истинност. Т.е. за разлика от останалите речеви актове, при асерторичните изказвания има основание да попитаме за тяхната истинност. От това, че изреченията са информативни, се извеждат двете им основни характеристики: смисъл и значение, както ги нарича Фреге. Изреченията имат съдържание, с тях се изразява една мисъл или пропозиция, която може да бъде разбрана от всеки, който говори езика. Да разбираме смисъла на едно изречение, означава да знаем при какви условия то би било истинно, което е именно другата им характеристика – значението. Изреченията имат стойност по истинност, която се определя от това дали състоянието на нещата, описано в изречението, съответства на действителността.

В дисертационния труд се обръща внимание на понятието за следствие при Карнап и Стросън и най-вече се говори за следствия, основани на съдържанието на думите в изречението. Целта е да се покаже, че понятието значение може да се разбира обективно: ако някой разбира значението на едно изречение и значението на израждащите го думи, може да разбере дали направените следствия на основанието на съдържателните думи в изречението са валидни или не.

Дисертационният труд продължава с изложение на анализа на изказванията за идентичност при Фреге като аргумент за удържането на разграничението между смисъл и значение: ако два изрази – собственото име и описание, което свързваме с това име – имат само значение (референция), то няма да има изказване за идентичност между тях, което да е информативно. С изказванията за идентичност между собствени имена Фреге показва, че става дума за релация между съдържания, а не релация между знаци. Така се прави преход към анализа на частите на изречението: сингуларни и генерални термини. Според Фреге те имат собствен смисъл и значение, така че смисълът на сингуларния термин се състои в неговото правило за идентификация, докато значението е предметът, към който се реферира; смисълът на един генерален термин е неговото правило за приложимост към дадени предмети. По-нататък се представя позицията на Ръсел по въпроса за значението на обозначаващите изрази с цел да се защити позицията на Фреге за необходимост от разграничение между смисъл и значение. Освен това, така става ясно и защо само с реферирането към един предмет, ние се дава значението на този термин. Накрая се прави извод, че описанието на изреченията и сингуларните и генерални термини в рамките на формалната семантика е доказателство за обективния характер на семантичните категории. Това, което казва Фреге е илюстрация на тази позиция – мислите са обективни, защото техните съдържания могат да бъдат схванати от различни хора и да преценят независимо за тяхната истинност. Лингвистиката напротив разглежда мислите като част от субективното съзнание на индивида. Ето защо някои лингвисти приемат семантичните категории за субективни и отдават приоритет на синтактическите теории за езика.

Втората глава от дисертационния труд продължава с изложение на основни лингвистични теории – на Сосюр и Блумфилд – и се описват използваните от тях лингвистични методи – диахронен и бихейвиористки – и се разглежда понятието *значение* в рамките на тези теории. Изводите от това изложение са, че лингвистиката посочва като слабости на езика: за съдържанието на термините, за неяснотите в значението на термините или класификацията на предметите, които се решават от логиката чрез въвеждането на дефиниции. С дефиницията се разкрива съдържанието на един термин, така че то да служи за критерий за идентификация на даден предмет или критерий за класификация на други предмети като притежаващи определено свойство.

Накрая главата завършва с обобщение на резултатите, които се постигат чрез истинностно-функционален анализ. С пропозиционалната и предикатната логика може да се обясни как значението на комплексното изречение зависи от изграждащите го прости

изказвания и как значението на едно просто изречение зависи от изграждащите го части. Т.е. чрез истинностно-функционален анализ се показва как значението на изречението може да се сведе до зависимост от условията за истинност и така да се определи самото понятие за значение, като се покаже кога едно изречение е истинно.

Модална логика

Третата глава на дисертацията изследва анализа на изреченията, имената и предикатите в рамките на изказвания за вярване и изказвания за необходимост и възможност. Целта да се разглежда семантиката на интензионалните контексти е да се отговори на някои въпроси, с които формалната семантика не може да се справи. Изследването на интензионалните контексти разширява класическата логика с модална, което прави концепцията за истина зависима от множество възможни светове.

При семантиката на възможните светове значението на изречението се разбира като функция от възможни светове към стойности по истинност, т.е. значението на изречението се разбира като функция към възможни светове, в които то е истинно. Аналогично, значението на един термин, на един предикат, е функция, която дефинира екстензията на този предикат във всеки възможен свят. В екстензионални контексти, ако заменим една част от едно изречение с друга със същото значение (референция), то значението (стойността по истинност) на цялото изречение се запазва. Законът за субституция служи на Фреге, за да покаже, че значението на изречението зависи от изграждащите го части, т.е. това е следствие от истинностно-кондиционален анализ на екстензионалната логика, но Карнап (1947), Куайн (1951), Крипке (1980) и др. обръщат внимание на ограниченията на този закон, които Фреге открива – а именно, че той не може да се приложи в особени контексти, както ги нарича. Карнап решава този проблем като разграничава екстензионално еквивалентни и интензионално еквивалентни изрази и съответно говори за два вида приложимост на закона за субституцията: по отношение на еквивалентни изрази (екстензионално еквивалентни) и логически еквивалентни (интензионално еквивалентни), така че, ако в едно изречение се замени израз с друг израз, който е коекстензионален на първия, двете изречения ще са еквивалентни, защото се запазва екстензията на цялото изречение, а ако не се промени и неговата интензия, те ще бъдат логически еквивалентни, защото изразите, които сме заменили са интензионално еквивалентни. Куайн разграничава референциална и нереференциална употреба на изрази, като с това показва, че в случай, когато употребата на един израз не е чисто референциална, законът за субституцията е неприложим. Според Крипке, тъй като собствените имена са ригидни десигнатори, те са взаимно заменяеми *salva veritate* в интензионални контексти, както и в екстензионални. Критиката на Крипке към Фреге и Ръсел показва, че дескриптивистките теории не работят в интензионални контексти, но с модалната логика се обяснява как се говори в интензионални контексти (изказвания за вярване, контрафактуални ситуации и

пр.). Той намира дескриптивисткия метод за неподходящ за семантичен анализ на изречението, или поне не на всеки тип изречение. Идеята да се разглежда проблема с прилагането на закона за субституцията в интензионални контексти е да се покаже ролята на значението на един израз, както и да се приложи идеята за дефиниране на понятието значение като динамично съдържание и при собствените имена, което беше само споменато в първата част.

Използвайки определението за понятието за значение на един израз като динамично съдържание на този израз, което се обяснява и разработва в предните две глави на текста, и чрез понятието за синонимност като интензионална еквивалентност се дават критерии за транс-светова идентификация на предметите. Този анализ е приложен по отношение на обозначаващи изрази и предикати.

Лингвистичните изследвания, които са разгледани в дисертацията, показват, че в граматиката има зададени критерии коя поредица от думи може да се нарече изречение, както и как точно се комбинират думите, така че да се получи изречение: Чомски (1965), Блумфилд (1933). Граматико-синтактичната форма задава основните правила за построяване на изречения, но с това не се дават правилата за непротиворечиво говорене, а само се посочват допустими словосъчетания. Макар граматиката да задава правилата за образуване на изречения и думи, в логиката могат да се търсят критериите за информативни изречения - такива, с които се казва нещо определено. Анализът на Чомски ясно показва, че само синтактическо или само семантично обяснение на някои изречения няма да даде адекватен отговор за причините за нарушението на речевата норма и как да ги преодолеем. Според него обаче семантичните категории разчитат прекалено много на интуиции и по тази причина не могат да се смятат за валиден обективен критерий за правилно (смислено, информативно) изказване. Ето защо в дисертационния труд е направен опит да обединя теорията на Чомски с методите на логическата семантика, за да се покаже, че макар че естествените лингвистични интуиции да са важен аспект от семантиката на естествените езици, то има и обективни семантични категории, а също така изобщо интуициите не трябва да се разбират като субективни. Фактът, че има изречения, при които възможността за преход от едно изказване към друго може да бъде основана семантично, не означава, че не може да се даде обективно обяснение за основанието за такъв преход. Съдържанието, смисълът на изречението, е част от мисълта, изразена с това изречение, както и граматико-синтактичната форма на това изречение е част от него. Познаването на условията за истинност на изреченията е критерий за това, че ние разбираме изреченията.

Семантичната теория на Монтагю е особен случай на семантиката на условията за истинност, която се основава на теоретичното развитие на понятието за възможен свят. Съществен принцип и предпоставка в тази теория е тезата, че няма особена разлика между естествените и изкуствените езици. Централен аспект на логиката на Монтагю е интерпретацията на интензии като функции от възможни светове към екстензии от различен вид. Основната цел на *Универсалната граматика* е да даде една обща теория за синтаксис и семантика, универсална за всички езици. Интензионалната логика има независимо значение, което може да описва значението на естествените езици. В този смисъл изрази от естествените езици могат да бъдат представени на езика на интензионалната логика чрез превод. Граматиката на Монтагю цели да дефинира модел на теоретична семантика на естествените езици като систематично и ясно обвързва изразите на естествените езици с тези на интензионалната логика, така че интерпретациите на втората да функционират като интерпретации и на първите. Освен това от работата на Чомски и Монтагю се прави извод, че синтаксисът на естествените езици може да се обвърже с логическия синтаксис, така че да се формира една генерална теория за анализ на естествените езици.

Заклучение

В дисертационния труд са поставени няколко задачи:

- да се обясни защо и как чрез логиката се дават критерии за смислено говорене, които не могат да се дадат от лингвистиката или граматиката;
- да се обясни необходимостта от критерии за транс-светова идентификация;
- да се защити обективността на семантичните категории и да се покаже как те могат да се приложат в теорията на Чомски;
- да се разгледа въпроса за синонимността на имената, така че да могат да се използват като взаимнозаменяеми в интензионални контексти

Критериите за смислено говорене са обвързани с критериите на Стросън – смислено изказване е такова, в което не си противоречим или говорим неясно, т.е. не използваме несъвместими предикати. Обяснява се, че основанието за следване на този критерий се крие в целта на комуникацията – да се предаде информация, която да бъде разбрана от слушателя. Граматиката може да даде критерий за образуване на изречение, но не може да обясни защо с едно изречение се предава информация, а с друго – не. Именно логиката дава критерий за истинно приписване на един предикат върху даден предмет, а от там – и критерий за това кога употребяваме противоречиви предикати.

В модалната логика се въвеждат различни възможни светове, където всяка пропозиционална променлива има стойност по истинност в рамките на тези възможни светове. Едно изречение може да има различна стойност по истинност в рамките на възможните светове, поради което се налага необходимостта от критерий за истинно приписване на даден предикат на един предмет и критерий за правилото за идентификация на предмета. Наличието на правило за транс-светова идентификация показва, че значението на един термин не е просто синоним на термина, но и критерий за идентификация на предмета, носещ това значение. Чрез анализ на понятието за интензия на термините и ролята на дефинициите се показва, че значението е обективен критерий за транс-светова идентификация.

Чрез синтактическите правила се прави разграничение кога едно изречение е граматично и кога не е, т.е. кога едно изречение е правилно построено според правилата на граматиката. Една от функциите на логическата семантика е, че тя позволява да се разграничи граматически добре формулирано изречение от изречение, с което се казва нещо определено, т.е. се предава информация. Именно това е критерий за смислено изказване. Селекционните правила, макар да са част от граматиката на един език, включват в себе си разбиране за семантиката на този език, което Чомски разглежда като знание, заложено

в естествените лингвистични интуиции на говорещите езика. Той възприема това като слабост на семантичната теория, защото така тя не е обективна. Възприетият в дисертацията прагматичен подход показва, че участието на интуиции в семантичната теория не е субективно, а съвсем естествен аспект на една семантична теория, която е основана на езиковата практика такава, каквато е, а не каквато би трябвало да бъде. Семантичната форма разкрива по какъв начин истинността на изреченията зависи от значението на изграждащите ги изрази. Изречения, които имат различна граматична структура, могат да изразяват една и съща мисъл. Чомски сам казва, че изречения със различна повърхностна структура могат да изразяват една и съща дълбинна структура, но смята, че разбирането за това се основава на интуиции. В логиката може да се намери основание за това защо значението на едно изречение зависи от думите, от които то е изградено.

Също така в дисертацията се дават критерии за това кога две имена са синонимни и като такива – взаимнозаменяеми в интенционални контексти. Освен това се обяснява как функционират лексикалните дефиниции като критерий за синонимност между едно понятие и описанията, които се свързват с него като негово съдържание. Това е една от причините да започне това изследване с теорията на прагматичната семантика – поддържането на идеята, че съдържанието на понятията и имената се разкрива в тяхната употреба. Дефинирането на думите спрямо тяхната употреба не означава, че думите не се употребяват еднакво от всички, които говорят езика и че не се разбираме помежду си. Аналогична позиция се заема и по отношение на употребата на собствени имена – дори да не знаем всички описания, които се свързват с дадено име, ние пак можем да го използваме адекватно и да бъдем разбирани.

С това се доказва, че има обективни семантични категории, които могат да бъдат обяснени чрез логически анализ на семантиката на естествените езици, и се изпълнява целта на това изследване – да се покаже приносът на логиката в семантиката на естествените езици, така че да се доразвие теорията за естествените езици и да се преодолеят неясноти и трудности в говоренето, с които лингвистиката не може да се справи. Целта на дисертацията е изводите, до които се стига, и постигнатите резултати да служат за разширение на теориите за езика. Логическите методи за изследване на естествените езици не изчерпват полето на този предмет, лингвистиката дава други отговори на въпроси, които логиката не поставя, защото не са част от полето на нейните изследвания.

Приноси

1. Обяснение на начина, по който методите на логиката могат да се прилагат за преодоляване на трудности, с които граматиката и лингвистиката не се справят.
2. Решение на проблема на Чомски за обективния характер на семантичните категории чрез употреба на логически методи.
3. Определяне на критерии за транс-светова идентификация на предметите чрез прагматично обяснение на понятието за значение като динамично – а не статично – съдържание на един термин.
4. Защита на идеята на Остин за разграничение между перформативи и констативи, независимо от таксономията на речевите актове.

Публикации

2017. Връзката между референция и съществуване в рамките на Ръселовата теория за обозначаването. *Nota Bene*, Том 37.

2017. Семантични критерии за транс-светова идентификация на предметите. *Годишник на Софийския университет "Св.Климент Охридски", Философски факултет, книга Докторанти*, Том 2, pp. 63-77.

2018. Възможни решения на някои от проблемите, които Чомски оставя отворени. *Докторантски четения*, Том 1, pp. 31-43.

2018. Логическите критерии за смислено говорене. *Език и Познание*, pp. 45-55.

2018. Семантични критерии за транс-светова идентификация на предметите. *Стратегии на образователната и научната политика*, Том 2, pp. 198-210.

Изнесени доклади

Логическите критерии за смислено говорене, Език и Познание, София, 2016

*Възможни решения на някои от проблемите, които Чомски оставя отворени,
Докторантски четения, София, 2017*

Използвана литература

- Бешкова, А., 2015. Перформативи и констативи. *Логическата традиция*, pp. 155-164.
- Бешкова, А., 2018. Теорията за описанията и влиянието ѝ върху Трактата. *NotaVene*, Issue 41.
- Дамет, М., 2000. Дистинкцията на Фреге между смисъл и значение. *KNORA: Разграничението на Фреге между смисъл и значение*, I(1), (прев. Б. Моллов), pp. 59-82.
- Донелан, К., 2008. Референция и определени описания. *Философия на логиката II*, (прев. А. Бешкова), pp. 182-206.
- Карнап, Р., 2008. За характера на философските проблеми. *Философия на логика II*, (прев. Т. Полименов), pp. 31 - 44.
- Карнап, Р., 2008. Задачата на логиката на науката. *Философия на логика II*, (прев. Т. Полименов), pp. 44 - 72.
- Карнап, Р., 2008. Преодоляване на метафизиката чрез логически анализ на езика. *Философия на логика II*, (прев. Т. Полименов), pp. с. 9-31.
- Крипке, С., 2008. Идентичност и необходимост. *Философия на логиката II*, (прев. Б. Моллов), pp. 244-277.
- Куайн, У., 2008. Две догми на емпиризма. *Философия на логика II*, (прев. Е. Латинов), pp. 88 - 111.
- Куайн, У., 2008. Референция и модалност. *Философия на логика II*, (прев. Е. Латинов), pp. 111-130.
- Латинов, Е., 2010. *Символна логика със задачи*. неизв.:Изток - Запад.
- Латинов, Е., 2015. *Философски проблеми в модалната логика*. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски".
- Моллов, Б., 2013. *Формални подходи към алетичната модалност*. София: Университетско издателство "Св. Климент Охридски".
- Моллов, Б. С., 2014. *Лекции по философия на езика*. неизв.:Проектория.
- Полименов, Т., 2000. Смисъл и значение при Фреге. *KNORA: Разграничението на Фреге между смисъл и значение*, I(1), pp. 109-117.
- Полименов, Т., 2008. Диалогическата логика на Паул Лоренцен: истина, твърдение и идеята за едно прагматическо основополагане на логиката. *Логика и наука*, p. 93–109.
- Полименов, Т., 2013. *Субстанции, универсалии, пропозиции. Метафизика и философия на езика*. София: изд. Вулкан 4.
- Полименов, Т., 2015. Логическата нотация на Фреге. *Логическата традиция*, pp. 61-96.
- Пътнам, Х., 2008. Значение и референция. *Философия на логиката II*, (прев. Б. Моллов), pp. 277-289.

- Ръсел, Б., 2003. За обозначаването. *Философия на логиката ранна аналитична философия*, (прев. А. Бешкова), pp. с. 69-84.
- Стросън, П., 2008. За реферирането. *Философия на логиката II*, (прев. А. Бешкова), pp. 130-155.
- Стросън, П. & Грайс, П., 2008. В защита на една догма. *Философия на логика II*, (прев. А. Бешкова), pp. 156-173.
- Тугендхат, Е., 2000. Значението на Bedeutung при Фреге. *КНОРА: Разграничението на Фреге между смисъл и значение*, I(1), (прев. Б. Моллов), pp. 82-93.
- Фреге, Г., 2000. Разяснения върху смисъла и значението. *КНОРА: Разграничението на Фреге между смисъл и значение*, I(1), (прев. Т. Полименов), pp. 46-59.
- Фреге, Г., 2001. Логическата всеобщност. *Логически изследвания*, (прев. Т. Полименов), pp. 136 - 147.
- Фреге, Г., 2001. Мисълта. *Логически изследвания*, (прев. Т. Полименов), pp. 8-56.
- Фреге, Г., 2001. Отицанието. *Логически изследвания*, (прев. Т. Полименов), pp. 56-94.
- Фреге, Г., 2001. Сложната Мисъл. *Логически изследвания*, (прев. Т. Полименов), pp. 94 - 136.
- Фреге, Г., 2003. Върху понятието и предмета. *Философия на логиката: ранна аналитична философия*, (прев. Т. Полименов), pp. 53-69.
- Фреге, Г., 2003. Върху смисъла и значението. *Философия на логиката: ранна аналитична философия*, (прев. Т. Полименов), pp. 30 - 53.
- Фреге, Г., 2003. Функция и понятие. *Философия на логиката: ранна аналитична философия*, (прев. Т. Полименов), pp. 9 - 30.
- Чомски, Н., 2012. *Студии за езика и философията на ума*:ЛИК, (прев. И. Кръпова).
- Austin, J. L., 1962. *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.
- Baker, G. P. & Hacker, P. M. S., 2005. *Wittgenstein: Understanding and Meaning; Part II: Exegesis §§1–184*. Oxford: BLACKWELL PUBLISHING.
- Ballarin, R., 2010. *Modern Origins of Modal Logic*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/logic-modal-origins/>
[Accessed 16 June 2017].
- Ben-Yami, H., 2014. Why Rigidity?. *Naming, Necessity, and More: Explorations in the Philosophical Work of Saul Kripke*, pp. 3-22.
- Biletzki, A. & Matar, A., 2002. *Ludwig Wittgenstein*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/wittgenstein/#LateWitt>
[Accessed 2017 July 7].
- Bloomfield, L., 1933. *Language*. Chicago, Illinois: University of Chicago Press.

- Brandom, R., 1994. *Making It Explicit*. Cambridge : Cambridge MA: Harvard University Press.
- Brandom, R., 2000. *Articulating reasons: An introduction to inferentialism*. Cambridge : Cambridge MA: Harvard University Press.
- Brandom, R., 2008. *Between Saying and Doing: Towards an Analytic Pragmatism*. Oxford: Oxford University Press.
- Brandom, R., 2010. Inferentialism and some of its Challenges. *Reading Brandom on Making it Explicit*, pp. 159-181.
- Carnap, R., 1947. *Meaning and Necessity: A study in semantics and modal logic*. Chicago, Illinois: The university of Chicago press.
- Carnap, R., 2000. *Logical Syntax of Language*. 2nd ed. s.l.:Routledge.
- Chomsky, N., 1957. *Syntactic structures*. Berlin-New York: Mouton de Gruyter.
- Chomsky, N., 1965. *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge, Massachusetts: The M.I.T. Press.
- Chomsky, N., 1966. *Cartesian Linguistics. A Chapter in the History of Rationalist Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Copi, I. M., Cohen, C. & McMahon, K., 2014. *Introduction to Logic*. Fourteenth Edition ed. Harlow: Pearson Education Limited.
- Cresswell, M. J., 1991. Basic Concepts of Semantics. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 24-32.
- Cresswell, M. J., 1991. Basic Concepts of Semantics. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 24-32.
- Dennett, D., 2010. The Evolution of “Why?”. *Reading Brandom on Making it Explicit*, pp. 48-63.
- Dowty, D. R., Wall, R. E. & Peters, S., 1981. *Introduction to Montague Semantics*. Dordrecht, Holland: D.Reidel Publishing Company.
- Dummett, M., 1973. *Frege: Philosophy of Language*. New York: Harper & Row.
- Fanselow, G. & Staudacher, P., 1991. Wortsemantik. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 53-71.
- Garson, J., 2009. *Modal Logic*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/logic-modal/>
[Accessed 16 June 2017].
- Geach, P. T., 1950. Russell's Theory of Descriptions. *Analysis*, 10(4), pp. 84-88.
- Geach, P. T., 1959. Russell on Meaning and Denoting. *Analysis*, 19(3), pp. 69-72.
- Gibbard, A., 2010. Thought, Norms, and Discursive Practice. *Reading Brandom on Making it Explicit*, pp. 13-32.

- Green, M., 2015. *Speech Acts*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2015/entries/speech-acts/>
[Accessed 28 July 2017].
- Hughes, C., 2004. *Kripke: Names, Necessity, and Identity*. Oxford: Clarendon Press.
- Hughes, M. & Cresswell, G., 1996. *A New Introduction to Modal Logic*. London and New York: Routledge.
- Hurley, P. J., 2011. *A Concise Introduction to Logic*. Seventh edition ed. Belmont, California: Wadsworth Publishing.
- Hylton, P., 2010. Frege and Russell. *The Cambridge companion to Frege*, pp. 509-550.
- Kamlah, W. & Lorenzen, P., 1967. *Logische Propädeutik. Vorschule des vernünftigen Redens*. Mannheim: Bibliographisches Institut: Mannheim.
- Kaplan, D., 1989. Demonstratives: An Essay on the Semantics, Logic, Metaphysics, and Epistemology of Demonstratives and Other Indexicals. *Themes from Kaplan*, pp. 481-565.
- Kaplan, D., 2005. Reading 'On Denoting' on Its Centenary. *Mind*, 114(456), pp. 933-1003.
- Katz, J. J., 2004. *Sense, Reference and Philosophy*. Oxford: Oxford University Press.
- Korta, K. & Perry, J., 2006. *Pragmatics*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/pragmatics/>
[Accessed 30 11 2018].
- Kremer, M., 2010. Sense and reference: the origins and development of the distinction. *The Cambridge companion to Frege*, pp. 220-293.
- Kripke, S., 1959. A Completeness Theorem in Modal Logic. *Journal of Symbolic Logic*, 24(1), pp. 1-14.
- Kripke, S., 1963. Semantical Analysis of Modal Logic I: Normal Modal Propositional Calculi. *Logik und Grundlagen*, Volume 9, pp. 67-96.
- Kripke, S., 1980. *Naming and necessity*. Hoboken, New Jersey: Basil Blackwell.
- Kripke, S., 2005. Russell's Notion of Scope. *Mind*, 114(456), pp. 1005-1037.
- Kripke, S., 2011. A Puzzle about Belief. *Philosophical troubles*, Volume Collected Papers Volume 1, pp. 125-162.
- Kripke, S., 2011. Identity and Necessity. *Philosophical Troubles: Collected Papers*, Volume 1, pp. 135-164.
- Kripke, S., 2011. Speaker's Reference and Semantic Reference. *Philosophical troubles*, Volume Collected Papers Volume 1, pp. 99-125.
- Künne, W., 2015. Oratio obliqua und Wahrheitszuschreibung. *Frege: Freund(e) und Feind(e)*, pp. 43-69.
- L.T.F. Gamut, 1991. *Logic, Language and Meaning*. Volume 2, Intentional Logic and Logical Grammar ed. Chicago and London: University of Chicago Press.

- L.T.F. Gamut, 1991. *Logic, Language and Meaning*. Volume 1, Introduction to logic ed. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Lewis, D., 1975. Languages and language. *Minnesota Studies in the Philosophy of Science*, pp. 3-35.
- Link, G., 1979. *Montague-Grammatik: Die logischen Grundlagen*. Muenchen: Vilhelm Fink Verlag.
- Link, G., 1991. Formale Methoden in der Semantik. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 835-861.
- Lorenzen, P., 1958. *Formale Logik*. Berlin: Verlag: Walter de Gruyter GmbH.
- Lorenzen, P., 1987. *Constructive Philosophy*. Massachusetts: University of Massachusetts Press.
- Lorenzen, P., 1988. Die praktizistische Wende der Wissenschaftstheorie in Wissenschaftstheorie am Ende der 80er Jahre. *Philosophia Naturalis* 25 (3-4), pp. pp. 287-295.
- Lorenzen, P. & Schwemmer, O., 1973. *Konstruktive Logik, Ethik und Wissenschaftstheorie*. Mannheim: Bibliographisches Institut, Mannheim.
- Lyons, J., 1970. *Noam Chomsky*. New York: The Viking Press.
- Lyons, J., 1991. Bedeutungstheorien. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 1-24.
- Macbeth, D., 2010. Inference, Meaning, and Truth in Brandom, Sellars, and Frege. *Reading Brandom on Making it Explicit*, pp. 197-2013.
- MacFarlane, J., 2010. Pragmatism and Inferentialism. *Reading Brandom on Making it Explicit*, pp. 81-96.
- Mackie, P. & Jago, M., 2006. *Transworld Identity*. [Online] Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/identity-transworld/> [Accessed 18 June 2017].
- Millikan, R. G., 1998. Proper Function and Convention in Speech Acts. *The Philosophy of P.F. Strawson (The Library of Living Philosophers)*, Volume Vol. XXVI, pp. 25-49.
- Montague, R., 1974. English as a Formal Language. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 188-222.
- Montague, R., 1974. Logical Necessity, Physical Necessity, Ethics, and Quantifiers. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 71-84.
- Montague, R., 1974. On the Nature of Certain Philosophical Entities. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 148-188.
- Montague, R., 1974. Pragmatics. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 95-119.

- Montague, R., 1974. Pragmatics and Intensional Logic. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 119-148.
- Montague, R., 1974. The Proper Treatment of Quantification in Ordinary English. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 247-271.
- Montague, R. & Kalish, D., 1974. 'That'. *Formal Philosophy; Selected papers of Richard Montague*, pp. 84-95.
- Montague, R. & Schnelle, H., 1972. *Universale Grammatik*. Konstanz: Vieweg.
- Morris, C. W., 1938. *Foundations of the Theory of Signs*. Chicago, Illinois: The University of Chicago Press.
- Ogden, C. & Richards, I., 1989. *The meaning of meaning*. Orlando, FL: Harvest/HBJ.
- Oliver, A., 2010. What is a predicate?. *The Cambridge companion to Frege*, pp. 118-149.
- Parsons, D., 2016. *Theories of intensionality*. s.l.:Springer, Singapore.
- Polimenov, T., 2013. Teile des Sinns und Teile der Bedeutung. *Wismarer Frege-Reihe*, Volume 02, pp. 11-31.
- Putnam, H., 1967. The Analytic and Synthetic. *Crítica: Revista Hispanoamericana de Filosofía*, 1(2), pp. 109-113.
- Quine, W. V. O., 1966. *Methods of Logic*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Rainey, S., 2007. Austin, Grice and Strawson: Their shadow from Pittsburgh to Frankfurt. *Essays in Philosophy: The Philosophy of Language*, 8(1).
- Ricketts, T., 2010. Concepts, objects and the Context Principle. *The Cambridge companion to Frege*, pp. 149-220.
- Rückert, H., 2001. Why Dialogical Logic?. *Essays on Non-Classical Logic*, 1(Advances in Logic), pp. 165-185.
- Saussure, F. d., 1959. *Course in General Linguistics*. New York City: Columbia University Press.
- Searle, J. R., 1958. Russell's Objections to Frege's Theory of Sense and Reference. *Analysis*, 18(6), pp. 137-143.
- Searle, J. R., 1969. *Speech Acts: an Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Searle, J. R., 1976. A Classification of Illocutionary Acts. *Language in Society*, Vol. 5(No. 1), pp. 1-23.
- Searle, J. R., 1979. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Searle, J. R., 1983. *Intentionality: An Essay in the Philosophy of Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Searle, J. R. & Vanderveken, D., 1985. *Foundations of Illocutionary Logic*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Strawson, P. F., 1952. *Introduction to logical theory*. London: Methuen.
- Strawson, P. F., 1971. *Logico-Linguistic Papers*. London: Methuen & Co. LTD.
- Sullivan, P., 2010. Dummett's Frege. *The Cambridge companion to Frege*, pp. 86-118.
- Textor, M., 2010. *Frege on Sense and Reference*. London and New York: Routledge.
- Thomason, R. H., 1974. *Formal Philosophy. Selected papers of Richard Montague*. New Heaven and London: Yale University Press.
- Tugendhat, E. & Wolf, U., 1983. *Logisch-semantische Propädeutik*. Stuttgart: Reclam.
- Wagner, P., 2009. The Analysis of Philosophy in Logical Syntax: Carnap's Critique. *History of Analytic Philosophy: Carnap's Logical Syntax of Language*, pp. 184-203.
- Weatherson, B., 2009. *David Lewis*. [Online]
Available at: <https://plato.stanford.edu/entries/david-lewis/#3>
[Accessed 18 September 2018].
- Wittgenstein, L., 1958. *Philosophical Investigations*. Third edition ed. Oxford: BASIL BLACKWELL.
- Wu, J. S., 1998. P. F. Strawson's Criticism of Formal Logic. *The Philosophy of P.F. Strawson (The Library of Living Philosophers)*, Volume XXVI, pp. 217-227.
- Wunderlich, D., 1991. Bedeutung und Gebrauch. *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft: Semantik*, Volume 6, pp. 32-53.